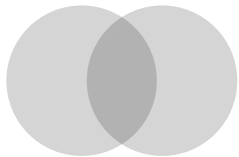

24-25 marca 2025, Warszawa

Konferencja naukowa:

Mieszkaniec, czyli kto? – zmierzyć niemierzalne

Druk

Zakład Wydawnictwa Statystycznych
00-925 Warszawa, Al. Niepodległości 208

Spis treści

PROGRAM KONFERENCJI

- 4 • **Dzień pierwszy** • Sesje 1, 2, 3
- 5 • **Dzień drugi** • Sesje 4, 5, 6

- 7 • **SESJA 1**
Anna Wysocka • Nowe wyzwania dla badań demograficznych w kontekście planowanych zmian europejskich statystyk ludności i mieszkalnictwa (ESOP)
- 8 • **dr Krzysztof Gubański** • Ilu nas jest?
Co o Warszawie mówią nam (a czego nie) dane z telefonów komórkowych
- 9 • **Gabriela Nowakowska, Paweł Murawski**
• Zastosowanie nowoczesnych metod badawczych w badaniach eksperymentalnych dotyczących ludności
- 10 • **dr hab. Marcin Szymkowiak, prof. UEP, dr Maciej Beręsewicz, prof. UEP** • Szacowanie liczby ludności przez służby statystyki publicznej na potrzeby samorządów lokalnych

- 11 • **SESJA 2**
prof. Elżbieta Gołata, prof. Romuald Jończy, Marek Turlejski, dr Olaf Osica, dr hab. Marek Cierpień-Wolan • Pomiar liczby ludności – ewolucja czy rewolucja? – debata ekspercka

- 12 • **SESJA 3**
dr hab. Agnieszka Fihel, prof. UW, dr hab. Paweł Kaczmarczyk, prof. Domantas Jasilionis • Mobilność – problemy pomiaru na przykładzie emigracji poakcesyjnej
- 13 • **dr Maciej Beręsewicz, prof. UEP** • Szacunek liczby cudzoziemców w Polsce
- 14 • **prof. Przemysław Śleszyński** • Znaczenie identyfikacji i pomiaru rzeczywistych zjawisk i procesów ludnościowo-osadniczych dla kształtowania racjonalnego rozwoju regionalnego i lokalnego
- 15 • **dr hab. Adam Czarnecki, prof. IRWiR PAN** • Drugie domy w Polsce: Problemy pomiaru zjawiska w świetle nieaktualnych, niekompletnych i niekompatybilnych danych
- 16 • **dr inż. Łukasz Zadorożny** • Statystyka turystyki w erze danych cyfrowych - możliwości i wykorzystanie

- 17 • **SESJA 4**
prof. Irena E. Kotowska • Przemiany współczesnej rodziny a dane statystyki publicznej
- 18 • **dr hab. Monika Mynarska, prof. ucz., dr Marta Styrac** • Przemiany współczesnej rodziny w perspektywie przebiegu życia
- 19 • **dr hab. Iwona Przybył, prof. UAM** • Niedopasowanie statusowe kobiet i mężczyzn na rynku matrymonialnym jako czynnik hamujący dzietność

- 20 • **SESJA 5**
dr n. med. Bernard Waśko • Sytuacja zdrowotna ludności i jej uwarunkowania a dane statystyki publicznej
- 21 • **dr Milena Koziół-Rostkowska** • Czy mieszkaniec to zawsze pacjent?
- 22 • **prof. Mariusz Panczyk** • Zdrowie mieszkańców Warszawy w liczbach – dane Narodowego Funduszu Zdrowia w ocenie trendów zdrowotnych mieszkańców Stolicy
- 23 • **Joanna Wójcik, Anna Wiśniewska-Sałek** • Zdrowe życie seniorki, czyli dojrzała kobieta na drodze zrównoważonego rozwoju

- 24 • **SESJA 6**
dr hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. SGH, dr Anita Abramowska-Kmon • Badanie SHARE jako źródło danych interdyscyplinarnych i przykład analizy
- 25 • **prof. Piotr Błądowski** • Badanie PolSenior2
- 26 • **dr Wiesława Gierańczyk** • Aktywność ekonomiczna seniorów w Polsce
- 27 • **dr hab. Dorota Wyszowska** • Osoby starsze w badaniach statystyki publicznej – stan obecny i wyzwania

PROGRAM KONFERENCJI • DZIEŃ PIERWSZY • 24.03.2025

- 10⁰⁰ – 11⁰⁰ **Rejestracja uczestników i powitalna kawa**
- 11⁰⁰ – 11¹⁵ **Uroczyste rozpoczęcie konferencji:**
Prezes Głównego Urzędu Statystycznego, Przewodnicząca Rządowej Rady Ludnościowej, Prezes Polskiego Towarzystwa Statystycznego
- 11¹⁵ – 13⁰⁰ **Sesja 1**
- 13⁰⁰ – 13³⁰ Przerwa
- 13³⁰ – 15⁰⁰ **Sesja 2**
- 15⁰⁰ – 16¹⁵ Obiad
- 16¹⁵ – 18²⁰ **Sesja 3**

Sesja 1 • OD SPISÓW DO BADAŃ EKSPERYMENTALNYCH – WYZWANIE CZY KONIECZNOŚĆ

- **Nowe wyzwania dla badań demograficznych w kontekście planowanych zmian europejskich statystyk ludności i mieszkalnictwa (ESOP)**
– Anna Wysocka, Główny Urząd Statystyczny
- **Ilu nas jest? Co o Warszawie mówią nam (a czego nie) dane z telefonów komórkowych**
– dr Krzysztof Gubański, Urząd m.st. Warszawy
- **Zastosowanie nowoczesnych metod badawczych w badaniach eksperymentalnych dotyczących ludności**
– Gabriela Nowakowska, Paweł Murawski, Główny Urząd Statystyczny
- **Szacowanie liczby ludności przez służby statystyki publicznej na potrzeby samorządów lokalnych**
– dr hab. Marcin Szymkowiak, prof. UEP; dr Maciej Beręsewicz, prof. UEP

Sesja 2 • POMIAR LICZBY LUDNOŚCI - EWOLUCJA CZY REWOLUCJA? DEBATA EKSPERCKA moderator: dr. hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. SGH RRL/KNd PAN

Uczestnicy

- prof. Elżbieta Gołata, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Przewodnicząca Komitetu Nauk Demograficznych PAN
- prof. Romuald Jończy, Uniwersytet Opolski
- Marek Turlejski, Fundacja Batorego/DataWise
- dr Olaf Osica, Dyrektor Biura Analiz i Strategii Urzędu m.st. Warszawy
- dr hab. Marek Cierpiał-Wolan, Prezes Głównego Urzędu Statystycznego

---

Sesja 3 • PROBLEMY POMIARU LICZBY LUDNOŚCI

- **Mobilność – problemy pomiaru na przykładzie emigracji poakcesyjnej**
– dr hab. Agnieszka Fihel, prof. UW, dr hab. Paweł Kaczmarczyk, prof. UW, prof. Domantas Jasilionis, Instytut Maxa Plancka
- **Szacunek liczby cudzoziemców w Polsce**
– dr Maciej Beręsewicz, prof. UEP
- **Znaczenie identyfikacji i pomiaru rzeczywistych zjawisk i procesów ludnościowo-osadniczych dla kształtowania racjonalnego rozwoju regionalnego i lokalnego**
– prof. Przemysław Śleszyński, IGIPIZ PAN
- **Drugie domy w Polsce: Problemy pomiaru zjawiska w świetle nieaktualnych, niekompletnych i niekompatybilnych danych**
– dr hab. Adam Czarniecki, prof. IRWiR PAN
- **Statystyka turystyki w erze danych cyfrowych – możliwości i wykorzystanie**
– dr inż. Łukasz Zadorożny, Urząd Statystyczny w Rzeszowie

PROGRAM KONFERENCJI · DZIEŃ DRUGI · 25.03.2025

- 9³⁰ – 10⁰⁰ **Polityka ludnościowa dla Polski – perspektywa Rządowej Rady Ludnościowej**
dr. hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. SGH, Przewodnicząca RRL
- 10⁰⁰ – 11¹⁵ **Sesja 4**
- 11¹⁵ – 11³⁰ Przerwa
- 11³⁰ – 13¹⁰ **Sesja 5**
- 13¹⁰ – 14⁰⁰ Obiad
- 14⁰⁰ – 15³⁰ **Sesja 6**

Sesja 4 · PRZEMIANY WSPÓŁCZESNEJ RODZINY A POTRZEBY INFORMACYJNE

- **Przemiany współczesnej rodziny a dane statystyki publicznej**
– prof. Irena E. Kotowska, KND PAN/RRL
- **Przemiany współczesnej rodziny w perspektywie przebiegu życia**
– dr hab. Monika Mynarska, prof. UKSW, dr Marta Styrz Instytut Statystyki i Demografii SGH
- **Niedopasowanie statusowe kobiet i mężczyzn na rynku matrymonialnym jako czynnik hamujący dzietność**
– dr hab. Iwona Przybył, prof. UAM

Sesja 5 · KONDYCJA ZDROWOTNA A POTRZEBY INFORMACYJNE

- **Sytuacja zdrowotna ludności i jej uwarunkowania a dane statystyki publicznej**
– dr n. med. Bernard Waśko, NIZP PIB
- **Czy mieszkaniec to zawsze pacjent?**
– dr Milena Koziół-Rostkowska, Ministerstwo Zdrowia
- **Zdrowie mieszkańców Warszawy w liczbach – dane Narodowego Funduszu Zdrowia w ocenie trendów zdrowotnych mieszkańców Stolicy**
– prof. Mariusz Panczyk, Warszawski Uniwersytet Medyczny
- **Zdrowe życie seniorki, czyli dojrzała kobieta na drodze zrównoważonego rozwoju**
– Joanna Wójcik, Anna Wiśniewska-Salek, Główny Urząd Statystyczny

---

Sesja 6 · STARZENIE SIĘ LUDNOŚCI W POLSCE A POTRZEBY INFORMACYJNE

- **Badanie SHARE jako źródło danych interdyscyplinarnych i przykład analizy**
– dr hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. SGH, Przewodnicząca RRL, dr Anita Abramowska-Krmon
- **Badanie PolSenior**
– prof. Piotr Błędowski, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie/RRL/KND PAN
- **Aktywność ekonomiczna seniorów w Polsce**
– dr Wiesława Gierańczyk, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy
- **Osoby starsze w badaniach statystyki publicznej – stan obecny i wyzwania**
– dr hab. Dorota Wyszowska, prof. UwB, Urząd Statystyczny w Białymstoku

Nowe wyzwania dla badań demograficznych w kontekście planowanych zmian europejskich statystyk ludności i mieszkalnictwa (ESOP)

Anna Wysocka

Główny Urząd Statystyczny

Aktualne, wiarygodne, szczegółowe i porównywalne statystyki europejskie są potrzebne do kształtowania i wdrażania polityki i działań na korzyść UE w obszarach, w których UE ma kompetencje, zgodnie z art. 2 i 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE). Instytucje UE potrzebują dokładnych i porównywalnych danych liczbowych na temat ludności do celów administracyjnych i proceduralnych, a także do opracowywania wielu wskaźników. Statystyka ludnościowa zapewnia dane na potrzeby prognoz ludności oraz długoterminowych prognoz gospodarczych i finansowych w kontekście realizacji unijnej polityki gospodarczej i społecznej oraz polityki spójności.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna i ostatnie trendy migracyjne stworzyły potrzebę bardziej aktualnych, częściej udostępnianych i bardziej szczegółowych statystyk europejskich dotyczących ludności, ruchu naturalnego i mieszkań, w tym obejmujących szczegółowe informacje dotyczące tematów lub grup, które w ciągu ostatniego dziesięciolecia stały się istotne z politycznego i społecznego punktu widzenia.

W ramach prowadzonego procesu modernizacji statystyk społecznych powstała nowa inicjatywa ustawodawcza dla statystyk z zakresu ludności i mieszkań (ESOP).

Celem prezentacji jest wskazanie kluczowych kwestii dla statystyki publicznej związanych z opracowywaniem informacji na temat ludności (w tym danych z obszaru demografii, migracji i danych objętych spisem ludności i mieszkań) zgodnie z wymaganiami nowego aktu prawnego ukierunkowanego na zwiększenie przydatności, harmonizacji i spójności europejskich statystyk z zakresu ludności.

Ilu nas jest? Co o Warszawie mówią nam (a czego nie) dane z telefonów komórkowych

dr Krzysztof Gubański

Urząd m.st. Warszawy (Biuro Strategii i Analiz)

Prezentacja podsumowuje doświadczenia warszawskiego samorządu w zakresie prób szacowania ludności przy pomocy danych telemetrycznych z telefonów komórkowych. Podczas prezentacji zaprezentowane zostaną główne założenia metodologiczne (sposób pomiaru i metody szacowania), podział ludności na segmenty, wnioski z pomiarów, a także przykładowe zastosowania: obciążenie infrastruktury w nocy i w dzień, przepływy w ramach metropolii, monitoring rozwoju przestrzennego. Wskazane zostaną także ograniczenia i zastrzeżenia względem tej metody szacowania ludności.

Zastosowanie nowoczesnych metod badawczych w badaniach eksperymentalnych dotyczących ludności

Gabriela Nowakowska, Paweł Murawski
Główny Urząd Statystyczny

Podczas wystąpienia zaprezentowana zostanie eksperymentalna metoda obliczania ludności Polski w oparciu o dane z rejestrów administracyjnych. Będą omówione źródła danych wykorzystanych do tego działania oraz sposoby ich integracji. Zostaną również przedstawione zagadnienia metodologiczne wraz z kluczowym aspektem, a mianowicie koncepcja obliczania liczby ludności za pomocą śladów życia. Wskazane zostaną różnice w porównaniu wyników badania eksperymentalnego z wynikami oficjalnych statystyk. Omówione będą wyniki na poszczególnych poziomach agregacji terytorialnej. Wskazane zostaną możliwości oraz korzyści jakie daje przygotowanie danych na poziomie jednostkowym wraz z przypisanymi współrzędnymi. Przedstawione zostaną przykładowe mapy, które powstały w oparciu o wyniki badania. Po raz pierwszy zostaną także zaprezentowane, na przykładzie wybranych gmin, dane o liczbie ludności w podziale na sołectwa.

Szacowanie liczby ludności przez służby statystyki publicznej na potrzeby samorządów lokalnych

dr hab. Marcin Szymkowiak, prof. UEP,
dr Maciej Beręsewicz, prof. UEP

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu,
Urząd Statystyczny w Poznaniu

Referat dotyczy metodologicznych wyzwań związanych z szacowaniem liczby ludności w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem populacji cudzoziemców. Omówione zostaną dylematy definicyjne dotyczące różnych typów populacji (rezydenci, populacja faktyczna, populacja rzeczywista) oraz konieczność badania populacji komplementarnych i trudnych do zbadania. Autorzy przedstawią możliwości wykorzystania danych ze smartfonów do analizy liczby cudzoziemców, w tym obywateli Ukrainy, a także zaprezentują wyniki porównania populacji cudzoziemców według różnych źródeł: dane Selectivv z NSP 2021, rejestry administracyjne (PESEL, NFZ, ZUS, UDSC, KEP). Omówią ponadto wybrane aspekty jakości rejestrów administracyjnych oraz dynamikę zmian wielkości populacji cudzoziemców w Wielkopolsce i Poznaniu. Szczególna uwaga poświęcona zostanie analizie dokładności danych Selectivv dla zmiennych społeczno-demograficznych, takich jak kraj pochodzenia, płeć, wiek i długość pobytu. Prezentowane badania pilotażowe zrealizowane w Wielkopolsce i Poznaniu pokazują strukturę populacji cudzoziemców według płci i długości pobytu na podstawie danych ZUS, co stanowi cenne źródło informacji dla planowania lokalnych polityk społecznych.

Wnioski: Integracja danych z różnych rejestrów stanowi wyzwanie metodologiczne wymagające opracowania właściwych procedur przetwarzania i czyszczenia danych. Dla dokładniejszego szacowania liczby ludności konieczne jest opracowanie metodyki badania „śladów życia”, długości pobytu i faktycznego miejsca zamieszkania. Proponowana jest zmiana podejścia do liczenia populacji w kierunku „fractional counting”, uwzględniającego niepewność i prawdopodobieństwo przebywania osób w różnych lokalizacjach. Analiza danych pokazuje, że znaczna część cudzoziemców (ponad 50%) przebywa w Polsce dłużej niż 12 miesięcy, co wskazuje na ich potencjalne długoterminowe osiedlenie. Badania potwierdzają również zróżnicowaną dokładność danych z różnych źródeł, szczególnie w przypadku zmiennych dotyczących długości pobytu (błędy klasyfikacji dla krótkoterminowych pobytów sięgają nawet 38,6%). Celem jest dostarczenie samorządom lokalnym statystyk odpowiadających ich potrzebom informacyjnym, które pomogą w podejmowaniu trafnych decyzji dotyczących planowania usług publicznych.

Pomiar liczby ludności – ewolucja czy rewolucja?

Moderator:

dr. hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. SGH

Rządowa Rada Ludnościowa,
Komitet Nauk Demograficznych PAN

Uczestnicy:

prof. Elżbieta Gołata

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu,
Przewodnicząca Komitetu Nauk Demograficznych PAN

prof. Romuald Jończy

Uniwersytet Opolski

Marek Turlejski

Fundacja Batorego/DataWise

dr Olaf Osica

Dyrektor Biura Analiz i Strategii Urzędu m.st. Warszawy

dr hab. Marek Cierpiat-Wolan

Prezes Głównego Urzędu Statystycznego

Mobilność – problemy pomiaru na przykładzie emigracji poakcesyjnej

dr hab. Agnieszka Fihel, prof. UW

Ośrodek Badań nad Migracjami, Uniwersytet Warszawski

dr hab. Paweł Kaczmarczyk

Komitet Nauk Demograficznych, PAN

prof. Domantas Jasilionis

Max Planck Institut for Demographic Research

Niniejsza prezentacja ma na celu systematyzację problemów, z jakimi wiąże się pomiar zagranicznej mobilności ludności, w szczególności emigracji. Dyskusji poddane będą kryteria definicyjne, niespójności związane z zasięgiem (*coverage*) pomiaru, czy systematyczne zaniżanie liczby migrantów wśród wybranych kategorii ludności. Analiza empiryczna odnosić się będzie do głównych źródeł danych i sposobów szacunku emigrantów w dwóch krajach, w których emigracja w okresie poakcesyjnym była znacząca: na Litwie i w Polsce. W przypadku Polski omówione zostaną szacunki na podstawie rejestrów i spisów ludności, statystyk państw przyjmujących, sondaży, łączenia różnych źródeł danych oraz autorska metoda łączenia szacunków z kilku spisów ludności. W przypadku Litwy omówiona zostanie metoda „śladów życia” łączenia spisów ludności i 19 rejestrów administracyjnych.

Szacunek liczby cudzoziemców w Polsce

dr Maciej Beręsewicz, prof. UEP

Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu;
Urząd Statystyczny w Poznaniu

W niniejszym badaniu analizujemy jakość rejestrów administracyjnych jako kluczowego źródła danych o populacji cudzoziemców, ze szczególnym uwzględnieniem wyzwań związanych z integracją danych, brakami informacyjnymi oraz określaniem miejsca i długości pobytu.

Przeprowadzono kompleksową ocenę stanu rejestrów administracyjnych, takich jak PESEL, ZUS, NFZ, KEP i innych, na dzień 31.12.2023. Wyniki wskazują na znaczne rozbieżności w liczbie rekordów dotyczących cudzoziemców, co utrudnia dokładne oszacowanie ich populacji. Zidentyfikowano również liczne problemy jakościowe, w tym brak adresów, brak kluczy identyfikacyjnych oraz niekompletność danych.

W odpowiedzi na te wyzwania zaproponowano innowacyjną metodę probabilistycznej integracji danych, wykorzystującą algorytmy wyszukiwania przybliżonych sąsiadów (ANN). Metoda ta umożliwia łączenie rekordów bez kluczy identyfikacyjnych, opierając się na podobieństwie zapisów w różnych atrybutach, takich jak imię, nazwisko czy data urodzenia. Efektywność tej metody została potwierdzona w badaniu symulacyjnym.

Na podstawie zintegrowanych danych z ZUS, rejestru PESEL oraz KEP, określono dolną granicę wielkości populacji cudzoziemców oraz ich długość pobytu w Polsce. Wyniki wskazują, że około 70% cudzoziemców w wieku 18-70 lat przebywało w Polsce przez co najmniej 12 miesięcy, przy czym odsetek ten był wyższy wśród obywateli Ukrainy (72,8%) niż wśród innych cudzoziemców (27,2%).

Należy jednak zaznaczyć, że przedstawione wyniki stanowią dolną granicę wielkości populacji, gdyż nie uwzględniają dzieci oraz osób spoza rejestru ZUS. Wskazano na konieczność opracowania bardziej kompleksowej metodyki identyfikacji „śladów życia” cudzoziemców, określania długości pobytu i miejsca zamieszkania, a także przeprowadzenia szerszych analiz populacji dziennej i nocnej.

Podsumowując, badanie to dostarcza cennych informacji na temat jakości rejestrów administracyjnych w kontekście populacji cudzoziemców w Polsce oraz proponuje innowacyjne rozwiązania mające na celu poprawę dokładności i kompletności danych. Wyniki te mają istotne znaczenie dla polityki migracyjnej, integracji społecznej oraz badań demograficznych.

Znaczenie identyfikacji i pomiaru rzeczywistych zjawisk i procesów ludnościowo-osadniczych dla kształtowania racjonalnego rozwoju regionalnego i lokalnego

prof. Przemysław Śleszyński

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN

Celem referatu będzie przedstawienie podstaw koncepcyjno-metodologicznych monitoringu zagospodarowania przestrzennego i racjonalnego planowania przestrzennego w oparciu o istniejące zasoby danych GUS i alternatywne (telemetryczne, międzynarodowe/satelitarne i in.) oraz optymalne klasyfikacje, typologie i delimitacje terytorialne. W referacie przedstawione będą wyniki kilku badań autora, m.in.:

- Śleszyński P., 2024, *Monitoring rzeczywistych zmian w przestrzeni jako podstawa kształtowania rozwoju regionalnego i lokalnego*, [w:] A. Gałązka, P. Szukalski (red.), *Demograficzne zróżnicowanie przestrzenne Polski*, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa, s. 53-82.
- Śleszyński P., 2024, *Migracje wewnętrzne, Sytuacja demograficzna Polski. Raport 2022-2023*, Rządowa Rada Ludnościowa, Warszawa, s. 113-134.
- Śleszyński P., Niedzielski M., 2018, *Zastosowanie danych telemetrycznych do szacunku ludności dziennej i nocnej w Warszawie*, *Czasopismo Geograficzne*, 89, 1-2, s. 43-60.
- Śleszyński P., 2018, *Znaczenie i rola informacji przestrzennej oraz monitoringu planowania i zagospodarowania przestrzennego w gminie i powiecie*, *Geoinformacja zmienia nasz świat*, Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Warszawa, s. 63-84.
- Kowalewski A., Markowski T., Śleszyński P. (red.), 2018, *Studia nad chaosem przestrzennym*, *Studia KPZK PAN*, 182, t. 1-3, Warszawa.
- Śleszyński P., Komornicki T., 2016, *Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego*, *Przegląd Geograficzny*, 88, 4, s. 469-488.
- Śleszyński P. (red.), 2013, *Wskaźniki zagospodarowania i ładu przestrzennego w gminach*, *Biuletyn KPZK PAN*, 252, Warszawa.
- Śleszyński P., 2011, *Oszacowanie rzeczywistej liczby ludności gmin województwa mazowieckiego z wykorzystaniem danych ZUS*, *Studia Demograficzne*, 2, s. 35-57.

Badania wskazują na szereg problemów, związanych z identyfikacją i pomiarem ludności oraz innych zmiennych w polskiej statystyce publicznej. Nieścisłości, przeinaczenia i błędy wynikają przede wszystkim z wadliwej, tj. niepełnej rejestracji mobilności. Rzutuje to nie tylko na wiedzę demograficzną o populacji Polski w różnych skalach terytorialnych, ale także na ułomność formułowanych wniosków dla polityk publicznych, w tym polityki społecznej oraz planowania i zagospodarowania przestrzennego. Potrzebne jest rozszerzenie terminologiczne statystyki w zakresie zamieszkania i mobilności. W tym należy wprowadzić więcej niż obecnie definicji ludności (zarówno krajowej, jak i zagranicznej), związanej nieraz z wieloma miejscami i formami pobytu.

Drugie domy w Polsce: Problemy pomiaru zjawiska w świetle nieaktualnych, niekompletnych i niekompatybilnych danych

dr hab. Adam Czarnecki, prof. IRWiR PAN

Instytut Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN

Zjawisko drugich domów, mimo rosnącej popularności i wzrastającego znaczenia społeczno-gospodarczego w Polsce, pozostaje niewidzialne w oficjalnych statystykach krajowych. Brak aktualnych i kompatybilnych danych utrudnia jego kwantyfikację i analizę zróżnicowania przestrzennego. Referat koncentruje się na problemach pomiaru wynikających z nieadekwatnych definicji, rzadkości i niespójności dostępnych źródeł danych. Analizie poddane będą:

1. Terminologia i definicje stosowane w polskich danych statystycznych, w tym różnice między kategoriami „drugie mieszkania” (NSP 2002) a „budynki mieszkalne jednorodzinne nieprzystosowane do stałego zamieszkania” (BDL od 2005 r.).
2. Dostępność i kompletność danych GUS, takich jak Narodowy Spis Powszechny (NSP 2002), Bank Danych Lokalnych (BDL) i badania jakościowe (reprezentacyjne).
3. Problemy metodologiczne związane z różnymi podejściami do klasyfikacji i zbierania danych, skutkujące brakiem porównywalności.
4. Możliwości pomiaru zjawiska w oparciu o alternatywne źródła danych, takie jak rejestry urzędowe, Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT), dane od dostawców energii elektrycznej i dane mobilne z telefonów komórkowych.

Dostępne dane statystyczne dotyczące zjawiska drugich domów w Polsce są nieaktualne, niepełne i niespójne. Restrykcyjne definicje GUS prowadzą do niedoszacowania rzeczywistej liczby drugich domów, zwłaszcza tych o lekkiej konstrukcji, wykorzystywanych sezonowo, a także do zniekształconego obrazu przestrzennego zjawiska. Brak systematycznych badań i ciągłości danych uniemożliwia analizę dynamiki drugich domów. Konieczna jest rewizja metodologii zbierania danych i wprowadzenie bardziej precyzyjnych narzędzi pomiaru wykorzystujących nowoczesne źródła, takie jak dane od dostawców energii i dane mobilne, które mogłyby dostarczyć aktualnych i bardziej wiarygodnych informacji o skali zjawiska drugich domów i jego rozmieszczeniu.

Statystyka turystyki w erze danych cyfrowych – możliwości i wykorzystanie

dr inż. Łukasz Zadorożny

Urząd Statystyczny w Rzeszowie

Rozwój technologii cyfrowych oraz rosnąca dostępność danych pozastatystycznych stwarzają nowe możliwości analizy ruchu turystycznego. Tradycyjne badania statystyczne, takie jak KT-1 (badanie dotyczące wykorzystania turystycznych obiektów noclegowych), PDP (obejmujące podróże i wydatki nierezydentów) oraz PKZ (monitorujące uczestnictwo rezydentów w podróżach i ich wydatki), dostarczają kluczowych informacji na temat skali i struktury turystyki w Polsce. Ich ograniczenia, związane m.in. z czasochłonnością i zakresem zbieranych danych, skłaniają do poszukiwania nowych metod wzbogacających analizę sektora turystycznego.

Coraz większą rolę odgrywają dane pozastatystyczne, w tym dane o charakterze Big Data. Źródła takie jak dane z platform rezerwacyjnych (Airbnb, Booking, Expedia, Tripadvisor) obejmujące informacje o wykorzystaniu obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania (PKD 55.2), pozwalają na bardziej szczegółową ocenę rynku wynajmu zakwaterowania. Uzupełnieniem mogą być dane pozyskiwane metodą web scrapingu, a także informacje pochodzące z sieci operatorów komórkowych (MNO) oraz transakcji kartami płatniczymi, które dostarczają wiedzy na temat mobilności i wzorców wydatków turystów.

Wykorzystanie nowoczesnych źródeł danych wiąże się z szeregiem wyzwań, takich jak zapewnienie jakości i reprezentatywności informacji, standaryzacja metod analizy oraz ochrona prywatności użytkowników. Integracja tradycyjnych badań statystycznych z danymi cyfrowymi może jednak znacząco zwiększyć precyzję monitorowania ruchu turystycznego, wspierając zarówno politykę turystyczną, jak i rozwój sektora.

Przemiany współczesnej rodziny a dane statystyki publicznej

prof. Irena E. Kotowska

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie/
KND PAN/ RRL

Zmiany procesu tworzenia, rozwoju i rozwiązywania rodzin pozostają od lat 1980-tych w głównym nurcie debat i badań nad przemianami procesu reprodukcji ludności w kontekście globalnego spadku płodności do poziomu, który nie gwarantuje prostej zastępowalności pokoleń, a także utrzymywana się niskiej płodności w rosnącej liczbie krajów (np. Lesthaeghe 2020, Kotowska et al., 2021). Charakteryzuje je: opóźnianie formowania związków i rodzenia pierwszego dziecka, spadek płodności, deinstytucjonalizacja rodziny przejawiająca się zmniejszeniem znaczenia małżeństwa jako instytucji na rzecz innych form związków, a także mniejsza trwałość małżeństwa. Rezultatem tych zmian jest rosnące zróżnicowanie form rodziny – oprócz małżeństw występują rodziny tworzone na podstawie związku konsensualnego czy związku typu LAT (*Living-Apart-Together*), coraz więcej jest rodzin z jednym rodzicem czy rodzin zrekonstruowanych, w których przynajmniej jedno z partnerów ma dziecko z innego związku. Ulegają znaczącym zmianom struktury rodzinne. Czy dane statystyki publicznej pozwalają na analizy tego procesu, generowanego przez zasadnicze zmiany zachowań demograficznych dotyczących rodziny?

W wystąpieniu próbuję odpowiedzieć na to pytanie. Rozważam dane dotyczące ruchu naturalnego (zmienne strumieni) oraz dane pochodzące ze spisów powszechnych (zmienne zasobów) w Polsce. Pokazuję ograniczenia wnioskowania o zmianie zachowań demograficznych dotyczących rodziny na podstawie zagregowanych danych populacyjnych, odwołując się przy tym do głównych cech tych zachowań opisywanych poprzez występowanie zdarzeń, ich rozkład w czasie i sekwencję. Proponuję też określone rozszerzenie/uzupełnienie danych populacyjnych w celu poprawienia walorów poznawczych analiz prowadzonych na ich podstawie.

Kotowska I.E., Mynarska M., Gauthier A.H., 2021, *Family Transformations and Sub-replacement Fertility in Europe*. W: Castrén AM. et al. (eds), *The Palgrave Handbook of Family Sociology in Europe*, Palgrave Macmillan, Cham, 159-177.

Lesthaeghe R. [2020], *The second demographic transition, 1986–2020: sub-replacement fertility and rising cohabitation – a global update*, „Genus”, Vol. 76, No. 1.

Przemiany współczesnej rodziny w perspektywie przebiegu życia

dr hab. Monika Mynarska, prof. ucz.

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie,
Instytut Psychologii Szkoła Główna Handlowa w Warszawie,
Instytut Statystyki i Demografii

dr Marta Styrc

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie,
Instytut Statystyki i Demografii

Analiza przemian współczesnej rodziny w perspektywie przebiegu życia wymaga oceny częstości występowania poszczególnych zdarzeń demograficznych dotyczących rodziny, ich rozkładu w czasie oraz sekwencji, co pozwala uchwycić dynamikę ról i relacji rodzinnych w długim horyzoncie czasowym. Podejście to umożliwia kompleksowe badanie trajektorii rodzinnych oraz ich uwarunkowań, uwzględniając znaczenie kluczowych zdarzeń życiowych oraz kontekstu ekonomicznego, instytucjonalnego i społecznego.

Prowadzenie analiz tego typu wymaga jednak szczegółowych danych retrospektywnych na temat historii życia oraz monitorowania rozwoju życia jednostek prospektywnie – w badaniach panelowych. Wielowymiarowe dane z kwestionariuszowych badań panelowych umożliwiają uwzględnienie w modelach zmiennych, które umykają statystyce publicznej, takich jak indywidualne preferencje i postawy, subiektywnie oceniana jakość życia, czy dynamika relacji pomiędzy partnerami.

W naszym wystąpieniu przedstawimy główne założenia badań przemian współczesnej rodziny w perspektywie biegu życia i przedyskutujemy znaczenie badań retrospektywnych i panelowych, które pozwalają analizować zmiany w strukturach rodzinnych, strategiach życiowych i przebiegu ścieżek życia jednostek i rodzin. Pokażemy także przykłady analiz bazujących na podejściu przebiegu życia, ilustrujące przemiany trajektorii rodzinnych się w Polsce. W szczególności sięgniemy po analizy wykorzystujące dane z panelowego badania Generacje i Rodziny, realizowanego w ramach Generations and Gender Programme (GGP).

Niedopasowanie statusowe kobiet i mężczyzn na rynku matrymonialnym jako czynnik hamujący dzietność

dr hab. Iwona Przybył, prof. UAM

Wydział Socjologii

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Przedmiotem wystąpienia są obiektywne mechanizmy selekcji partnera/-ki życiowego/-ej i reguły zawiązywania pary intymnej, fundamentalne dla prokreacji. Jest ono głosem w dyskusji na temat czynników hamujących zamiary rodzicielskie, a jego inspiracją były założenia teorii planowanego zachowania (TPB) Icka Ajzena w zakresie uwarunkowań poczucia przez jednostkę kontroli behawioralnej i znaczenia współpracy z innymi przy planowaniu przez nią poczęcia dziecka. Wystąpienie obejmuje syntetyczne omówienie wybranych, spetryfikowanych reguł selekcji matrymonialnej oraz generycznych doświadczeń współczesności, utrudniających zbudowanie stabilnego związku. Głównym celem wystąpienia jest wykazanie, że przestrzeganie reguł selekcji w społeczeństwie charakteryzującym się złożonością rzeczywistości społecznej, stanowi dla części kobiet i mężczyzn szczególną barierę „uniemożliwiającą” zawiązanie pary, w konsekwencji obniża poczucie jednostkowej kontroli behawioralnej w planowaniu prokreacji.

Niski wskaźnik dzietności w Polsce może być wyjaśniany między innymi re-spektowaniem reguły homogamii w warunkach obserwowanego niedopasowania statusowego kobiet i mężczyzn w obszarze poziomu wykształcenia, miejsca zamieszkania (typu środowiska lokalnego) oraz wyznawanych wartości. W omawianym kontekście ważne są również wygórowane oczekiwania uczestników rynku matrymonialnego odnośnie do charakterystyk, jakie musi posiadać przyszły stały partner/-ka, ponadto czasochłonny i stresujący na niespotykaną dotąd skalę proces zawiązywania relacji i jej testowania, bez gwarancji sukcesu.

W świetle założeń TPB o znaczeniu jednostkowego poczucia kontroli nad możliwością realizacji własnych planów, zaproponowana analiza wskazuje na konieczność uwzględniania nierówności statusowych na liście barier wzrostu dzietności oraz trafnego empirycznie zidentyfikowania przedstawicieli kategorii „inni” w narzędziach badających zróżnicowanie zamiarów rodzicielskich.

Sytuacja zdrowotna ludności i jej uwarunkowania a dane statystyki publicznej

**Anna Smaga, dr n. med. Bernard Waśko,
prof. Bogdan Wojtyniak**

Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego PZH –
Państwowy Instytut Badawczy

Statystyka publiczna dostarcza ważnych danych do analizy sytuacji zdrowotnej ludności, stanowiąc podstawę monitorowania stanu zdrowia populacji, jego trendów oraz zróżnicowania regionalnego. Szczególne znaczenie mają dane o umieralności i przyczynach zgonów, które pozwalają ocenić skuteczność polityki zdrowotnej. Przykładem ich zastosowania jest analiza częstości zgonów możliwych do uniknięcia, wykorzystywana do badania przyczyn zahamowania wzrostu oczekiwanej długości życia w Polsce. Kluczowe znaczenie ma poprawne orzekanie o przyczynach zgonu. W 2023 r. 18,3% zgonów oznaczono tzw. „kodami śmieciowymi” wg WHO, a ich udział w poszczególnych województwach wahał się od 4,9% do 34,2%, co utrudnia wiarygodne analizy porównawcze.

Podobne problemy dotyczą badania chorobowości hospitalizowanej, które jest jedynym źródłem informacji o zewnętrznych przyczynach urazów i zatruc nie prowadzących bezpośrednio do zgonu. W 2023 r. w 28% hospitalizacji z powodu urazów i zatruc nie podano przyczyny zewnętrznej, a rozbieżności między województwami wynosiły od 0% do 61%.

Podążanie za szeroką definicją zdrowia oraz prowadzenie racjonalnej polityki w obszarze zdrowia publicznego wymaga analizy związków między stanem zdrowia a jego determinantami społeczno-ekonomicznymi, środowiskowymi i behawioralnymi, poszukiwania mechanizmów stojących za zmianami stanu zdrowia oraz wskazywania obszarów wymagających interwencji, a następnie monitorowania i oceny ich skutków.

Ograniczeniem statystyki publicznej jest trudność w integracji danych z różnych źródeł oraz ograniczony dostęp do danych niezagregowanych. Niezbędnym uzupełnieniem danych statystyki publicznej są również badania epidemiologiczne gromadzące dane dotyczące badania opinii i wyniki badań przedmiotowych oraz analiza danych związanych ze stanem zdrowia z innych źródeł.

Czy mieszkaniec to zawsze pacjent?

dr Milena Koziół-Rostkowska

zastępca dyrektora, Departament Analiz i Strategii,
Ministerstwo Zdrowia

Prezentacja dotyczy możliwości wykorzystania danych o deklaracjach do lekarza podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) do określenia populacji, na podstawie której możliwe jest prowadzenie wnioskowania na temat jej potrzeb zdrowotnych. Zastosowanie nowych źródeł danych będących dopełnieniem do danych GUS pozwala na spojrzenie na potrzeby zdrowotne populacji w bardziej realny sposób. Porównano liczbę deklaracji POZ z liczbą ludności według danych GUS na poziomie całego kraju oraz niższych jednostek terytorialnych (województw, powiatów, gmin oraz miejskich obszarów funkcjonalnych). W analizie uwzględniono także takie zmienne jak np. wiek populacji.

Określono, że deklaracje POZ mogą być dobrym wskaźnikiem populacji pacjentów na poziomie całej Polski. Na niższych poziomach widoczne są jednak znaczne różnice pomiędzy liczbą deklaracji POZ a liczbą ludności według GUS. Analiza czynników demograficznych, takich jak np. wiek mieszkańców jeszcze bardziej podkreśla fakt, że wybór wskaźnika populacyjnego może mieć wpływ na kreowanie polityki zdrowotnej.

Zdrowie mieszkańców Warszawy w liczbach – dane Narodowego Funduszu Zdrowia w ocenie trendów zdrowotnych mieszkańców Stolicy

prof. Mariusz Panczyk, dr Piotr Samel-Kowalik, dr Tomasz Tatara, dr Jakub Świtalski, dr Łukasz Milanowski, dr hab. Filip Raciborski, dr hab. Mariusz Jaworski, Dr Ilona Cieślak, prof. dr hab. Joanna Gotlib-Małkowska
Warszawski Uniwersytet Medyczny

dr Mirosław Grochowski
Uniwersytet Warszawski

lek. Piotr Matyja
Centrum Zdrowia Psychicznego Szpitala Bielańskiego w Warszawie

dr hab. Paweł Koczkodaj
Narodowy Instytut Onkologii im. Marii Skłodowskiej-Curie – Państwowy Instytut Badawczy

dr hab. Barbara Baranowska, dr hab. Urszula Religioni
Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego

Nowotwory złośliwe stanowią istotne zagrożenie zdrowia publicznego, wpływając bezpośrednio na jakość życia oraz wskaźniki umieralności populacji miejskich. Celem tego badania była ocena zmian zachorowalności na wybrane nowotwory wskaźnikowe w populacji mieszkańców Warszawy na przestrzeni lat 2013-2023 na podstawie danych o zachorowalności rejestrowanej pochodzących z Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ).

Metody W pracy wykorzystano podejście badawcze obejmujące analizę świadczeń zdrowotnych wg klasyfikacji ICD-10 związanych z diagnozą, informacje demograficzne świadczeniobiorców oraz dane przestrzenne.

Rak piersi, jelita grubego oraz gruczołu krokowego nadal pozostają istotnym problemem zdrowotnym mieszkańców Warszawy. Odnotowano spadek zachorowalności na raka płuca (46,6%), głównie w populacji mężczyzn, podczas gdy wśród kobiet zachorowalność pozostaje stabilna. Zachorowalność na raka jelita grubego utrzymywała się na stabilnym poziomie, wykazując jednak tendencję wzrostową w latach 2021-2023, co może wynikać z niskiego poziomu uczestnictwa w badaniach przesiewowych. Zanotowano także wyraźny wzrost liczby przypadków raka piersi (o 50,8%) oraz raka prostaty (o 70,6%), szczególnie wśród starszej populacji, co koreluje ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.

Zaobserwowane trendy zachorowalności wymagają intensyfikacji programów prewencji pierwotnej i wtórnej. Konieczna jest dalsza realizacja oraz rozwijanie programów antytytoniowych, edukacja społeczna dotycząca ryzyka związanego z nowymi wyrobami nikotynowymi (e-papierosy, tytoń podgrzewany), a także regularne monitorowanie poziomu zanieczyszczeń powietrza. Należy aktywnie rozwijać i promować badania przesiewowe z wykorzystaniem niskodawkowej tomografii komputerowej płuc, mammografii, cytologii, kolonoskopii oraz testów na krew utajoną w kale. Istotnym aspektem profilaktyki jest również promowanie zaleceń Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem oraz zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców Warszawy.

Projektu realizowanego przez Warszawski Uniwersytet Medyczny we współpracy z Urzędem m.st. Warszawy wspierany przez globalną sieć Partnership for Healthy Cities.

Zdrowe życie seniorki, czyli dojrzała kobieta na drodze zrównoważonego rozwoju

Joanna Wójcik, Anna Wiśniewska-Satek
Główny Urząd Statystyczny

Polska, podobnie jak większość krajów UE, zmagą się z problemem starzejącego się społeczeństwa. W 2010 r. co piąta osoba w Polsce miała 60 lat lub więcej, a w 2023 r. – już co czwarta. Większość z nich stanowią seniorki (blisko 60% osób w tej grupie wieku). Dla porównania, kobiety w populacji ogółem stanowią w naszym kraju nieco więcej niż połowę ludności.

Realizacja Celów Zrównoważonego Rozwoju (Sustainable Development Goals – SDGs) Agendy 2030 nie jest więc możliwa bez uczestnictwa kobiet (także tych dojrzałych) w życiu społecznym i gospodarczym. Pełniejsze i aktywniejsze uczestnictwo senierek na niwie społecznej i gospodarczej zapewnia m.in. dobre zdrowie. Przy rosnącym udziale osób starszych w populacji Polski seniorki nie tylko żyją średnio o kilka lat dłużej niż seniorzy, ale również cieszą się dłuższym życiem w zdrowiu.

Celem prezentacji jest przedstawienie profilu statystycznej polskiej seniorki. W badaniu wykorzystane zostaną dane pochodzące z oficjalnych statystyk (w tym tych monitorujących SDG) publikowanych na stronie GUS oraz Eurostatu, w tym m.in. wskaźniki określające oczekiwane dalsze trwanie życia w zdrowiu, subiektywną ocenę stanu zdrowia czy najczęstsze przyczyny zgonów. Zakres czasowy badania, z uwagi na zróżnicowany dostęp do danych, obejmuje okres od 2010 r. W prezentacji wykorzystane zostaną narzędzia służące do analizy statystycznej, w tym dynamika zmiennych oraz badanie ich zależności. Analiza danych pozwoli wskazać zmienne, które charakteryzują seniorkę w Polsce przez pryzmat życia w zdrowiu.

Wyniki badań pokazują, że po 65. roku życia w Polsce średnio przeżywa się około 8 lat w dobrym zdrowiu (w krajach UE nieco ponad 9 lat według danych za 2022 r.). Podjęcie tematyki jakości życia seniora wydaje się zatem bardzo ważne m.in. z uwagi na ich znaczny udział w strukturach społecznych i gospodarczych. W celach porównawczych w prezentacji przywołane zostaną również dane dla wszystkich krajów UE, ponieważ wspólna realizacja SDG może pomóc wydłużyć życie w zdrowiu seniorów.

Badanie SHARE jako źródło danych interdyscyplinarnych i przykład analizy

dr hab. Agnieszka Chłoń-Domińczak, prof. SGH

dr Anita Abramowska-Kmon

Instytut Statystyki i Demografii,
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Badanie Zdrowia, Starzenia się i Procesów Emerytalnych w Europie (SHARE) stanowi istotne źródło wiedzy o sytuacji osób w wieku 50 lub więcej lat w Polsce i w Europie. Jako badanie panelowe dostarcza ono również wiedzy o zmianach zachodzących wśród badanej populacji w czasie, a także w efekcie zmian zachodzących w politykach publicznych. Badanie to obejmuje między innymi informacje dotyczące stanu zdrowia, relacji międzypokoleniowych, sytuacji ekonomicznej, aktywności zawodowej. Jest to badanie realizowane obecnie w 27 krajach w Europie i w Izraelu, powiązane z szeregiem „siostrzanych” badań realizowanych na całym świecie, co daje możliwość prezentowania danych porównywalnych międzynarodowo. Badanie w Polsce prowadzone jest od 2006 r.

W badaniu SHARE zbierane są m.in. dane o sieciach rodzinnych i społecznych respondentów. W szczególności sieci rodzinne obejmują współmałżonka/partnera, rodziców, dzieci, wnuki i rodzeństwo, z kolei członkami sieci społecznych są osoby bliskie emocjonalnie, z którymi ankietowani rozmawiają o ważnych dla siebie sprawach. Sieci rodzinne i znaczące relacje z innymi ludźmi są postrzegane jako źródła różnych rodzajów wsparcia. Celem prezentacji jest przedstawienie wyników analiz wielkości i struktury sieci rodzinnych i społecznych wśród osób starszych w wybranych krajach europejskich, przy uwzględnieniu różnic według płci, wieku i statusu rodzicielskiego. Wykorzystano dane z 6. fali badania SHARE, zrealizowanego w 17 krajach europejskich. Sieci rodzinne osób starszych były dość duże (średnio 7,8 osoby), podczas gdy ich sieci społeczne były znacznie mniejsze (średnio 2,6 osoby). Sieci rodzinne i społeczne różniły się nieznacznie w zależności od płci i grupy wieku, ale dość znacznie między analizowanymi krajami. Wielkość i struktura sieci rodzinnych i społecznych różniły się znacznie według statusu rodzicielskiego, jednak różnice w wielkości sieci społecznych były znacznie mniejsze między starszymi rodzicami a osobami bez żyjących dzieci.

Badanie PolSenior2

prof. Piotr Błędowski

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie /
RRL/ KND

Wzrastający odsetek osób starszych w społeczeństwie jest czynnikiem wymuszającym na podmiotach polityki publicznej stałe uzupełnianie wiedzy o sytuacji życiowej seniorów, uwarunkowaniach zdrowotnych i społecznych oraz dostępie do usług, a przede wszystkim – usług społecznych. Takie przekonanie podstawą badania pt. *Aspekty medyczne, psychologiczne, socjologiczne i ekonomiczne starzenia się ludzi w Polsce*, znanego dziś pod nazwą PolSenior1. Po upływie dekady, w latach 2018-2019 w podobnym zespole zrealizowany został projekt pt. *Badanie poszczególnych obszarów stanu zdrowia osób starszych, w tym jakości życia związanej ze zdrowiem* (PolSenior2).

Oba badania objęły reprezentatywną próbę odpowiednio 5695 i 5892 osób. W pierwszym badaniu były to osoby na przedpolu starości (wiek 55-59 lat) oraz w wieku 65 lat i więcej, a w drugim badaniu – osoby w wieku 65+. Uwzględniono podział respondentów według 5-letnich, równolicznych przedziałów wieku oraz w najwyższym, obejmującym osoby w wieku 90 i więcej lat.

Oba badania wykonano przy wykorzystaniu metody ankietowej. Wywiady były przeprowadzone przez przygotowane do tego pielęgniarki. Przedmiotem późniejszej oceny były dane zawarte w dwóch kwestionariuszach – medycznym i społecznym, a także kwestionariusze wypełnione samodzielnie przez respondentów lub ich opiekunów. Ponadto wykonane zostały – za zgodą respondentów – badania laboratoryjne (podczas wizyty pobierana była krew) oraz badania lekarskie.

Całość badań pozwoliła na dokonanie interdyscyplinarnych analiz uwzględniających sytuację zdrowotną i społeczną seniorów, wpływ tych czynników na jakość życia oraz sformułowanie rekomendacji dla podmiotów władzy na szczeblu centralnym i lokalnym. Istnieje potrzeba zorganizowania i systematycznego prowadzenia badań wzdłużnych, najlepiej panelowych nad populacją osób starszych. Zmiany zachodzące w sytuacji seniorów zależnie od wieku i czynników zewnętrznych, jak np. zmiany w strukturze rodziny, wymagają systematycznego analizowania przez polityki publiczne.

Aktywność ekonomiczna seniorów w Polsce

dr Wiesława Gierańczyk

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy

Statystyka publiczna, jako gestor oficjalnych danych statystycznych, stanowi fundamentalne wsparcie dla monitorowania i diagnozowania rozwoju kraju i regionów. Specjalizacją Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy od 2009 roku jest statystyka rynku pracy, wynagrodzeń i kosztów pracy.

Aktywność ekonomiczna osób starszych w Polsce staje się coraz bardziej istotnym zagadnieniem w kontekście starzejącego się społeczeństwa i wydłużającego się okresu życia zawodowego. Wystąpienie skupi się na analizie aktualnej sytuacji na rynku pracy ze szczególnym uwzględnieniem osób w wieku 60 lat i więcej.

Omówiony zostanie udział osób w wieku 60 lat i więcej, w tym pracujących emerytów i rencistów w ogólnej liczbie pracujących. Dla zobrazowania sytuacji osób w wieku 60 lat i więcej na rynku pracy przedstawione zostaną również dane dotyczące wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia i pokrewnych, przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia i mediany wynagrodzeń brutto. Przedstawione zostaną dane według sekcji i sektorów PKD2007 zarówno według miejsca zamieszkania, jak i siedziby pracodawcy.

Wnioski z wystąpienia podkreślą konieczność dostosowania rynku pracy do demograficznych zmian, co może przyczynić się do lepszego wykorzystania potencjału osób starszych na rynku pracy.

Osoby starsze w badaniach statystyki publicznej – stan obecny i wyzwania

dr hab. Dorota Wyszowska, prof. UwB

Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Ekonomii i Finansów
Urząd Statystyczny w Białymstoku

Postępujący proces starzenia się ludności sprawia, że zainteresowanie sytuacją osób starszych oraz warunkami ich życia stale rośnie. Dostrzegając to, statystyka publiczna udostępnia i stale dąży do poszerzania zestawu informacji dotyczących tego zagadnienia. W wystąpieniu zostanie zaprezentowany zakres danych pochodzących z badań statystyki publicznej, które mogą być wykorzystywane do opisu sytuacji osób starszych. Omówione zostaną także dotychczasowe prace dotyczące pozyskiwania danych ze źródeł pozastatystycznych oraz wyzwania w tym zakresie. Zostaną również zasygnalizowane problemy definicyjne odnoszące się do osoby starszej i odmiennego ujmowania grup wieku w różnych badaniach, które utrudniają prezentację danych.

Biorąc pod uwagę skalę i tempo zmian demograficznych, szczególnie istotne wydaje się określenie priorytetowych obszarów/kierunków badań dotyczących osób starszych. Wśród nich można wskazać poszerzenie zakresu opracowywanych i udostępnianych danych dotyczących nie tylko warunków i jakości życia osób starszych, ale także zagadnień związanych z opieką nad nimi, jak i reakcji podmiotów gospodarczych na obserwowane od lat zjawisko starzenia się ludności (rozwoju rynku dóbr i usług senioralnych).

